

Kupé nummer 6: En dannelsesrejse i lys og lyd

Foto: PR, Achtung Panda! Media

Frederik Bojer Bové 06.02.2022

FILM // ANMELDELSE – Den finske instruktør Juho Kuosmanen skabte en skandinavisk sensation, da han sidste år fik Jury Grand Prix i Cannes. Men han har også fundet en hel særlig måde at skildre personers transformation og forandring. ‘Puppe-billeder’ kalder kritiker Frederik Bové det.

Kupé nummer 6

Finsk/international dramafilm (2021) af Juho Kuosmanen

Med: Seidi Haarla og Yuri Borisov. **Varighed:** 107 minutter

Dansk biografpremiere: d. 27. januar 2022

Juho Kuosmanen har lavet to film. Den første, *Den bedste dag i Olli Mäkis liv* havde premiere i sidekonkurrencen *Un Certain Regard* i Cannes 2016, hvor den vandt førstepræmien. Anden film, *Kupé nummer 6*, blev derefter opgraderet til hovedkonkurrence i 2021, hvor den vandt anden præmien, Jury Grand Prix.

Det er en fuldstændig uhørt kometkarriere for en skandinavisk instruktør (Ruben Östlund vandt godt nok Guldpalmen i første forsøg med *The Square* i 2017, men han havde dog brugt 13 år og fire film på at arbejde sig op til hovedkonkurrencen siden *Gitarrmongot* fra 2004).

Ved første møde er han pissefuld og ubehagelig, men langsomt opstår noget imellem dem, mens de rejser længere og længere ind i vintermørket

Det viser først og fremmest vigtigheden af at få placeret film i sidekonkurrencerne på filmfestivalerne. Hvis man imponerer der, så får man måske en mere prominent position næste gang.

Og derudover er en europæisk filmfestival nok det rette sted at være, hvis man har en god idé til en europæisk co-produktion, noget som den russisksprogede og finsk-russisk-tysk-estisk co-producerede film er et strålende eksempel på. Kuosmanen bør være et eksempel til efterfølgelse for enhver håbefuldt dansk instruktør.

Er han også en stor kunstner? Det er nok helt ærligt stadig for tidligt for mig at sige. Jeg er ikke helt sikker på, jeg endnu fanger alle hans pointer, men med *Kupé nummer 6* begynder hans helt særlige styrker også at træde klarere frem.

Som med *Den bedste dag i Olli Mäkis liv* baserer *Kupé nummer 6* sig på et udefrakommende forlæg, men Kuosmanen har omformet det, så det passer bedre til de styrker. Og de styrker indebærer suverænt brug af lys og lyd, der skaber et særligt Kuosmanen'sk billede. Så jo, han kan helt klart noget.

Rejsen væk fra Moskva

Kupé nummer 6 er baseret på en roman af samme navn af den finske forfatter **Rosa Liksom** og handler om den finske kvinde Laura, der bor i Moskva hos sin kæreste Irina – hun er hendes 'lejer', som Irinas venner eufemistisk omtaler dem, og det er tydeligvis et ulige forhold.

Laura rejser med tog nordpå for at se nogle helleristninger i Murmansk, nord for polarcirklen, det skulle have været en parrejse, men så kunne Irina pludselig ikke, så nu er Laura helt alene.

Kuosmanens centrale filosofi: Vi sætter næsen op efter store livsomvæltende situationer, men vores liv formes i stedet af alle de små ting omkring os

Hendes medpassager i kupé nummer 6 er den unge mand Lyokha, der skal til Murmansk for at arbejde i en mine, og hvis fortid henstår i mørke. Ved første møde er han pissefuld og ubehagelig, men langsomt opstår noget imellem dem, mens de rejser længere og længere ind i vintermørket og kommer tættere og tættere på de åh så vigtige streger i sten ved verdens ende.

Foto: Achtung Panda! Media

Det er som nævnt baseret på en roman, men Kuosmanen har virkelig ændret meget i handlingen. F.eks. er Laura gået fra sin kæreste i bogen, hvilket hun ikke er i filmen, og bogen foregår i Sovjet-tiden i 1985, mens filmens tidsperiode ikke bliver fuldstændigt slået fast. Det må være engang i sluthalvfemserne (der er ingen mobiltelefoner, og Laura hører walkman, og så snakker de russiske intellektuelle i filmens åbningsscene om den fremragende russiske forfatter Victor Pelevin, men de kender kun hans tre første bøger, så filmen må foregå på et tidspunkt mellem *Chapayev & Pustota* (1996) og *Generation P* (1999) #filmdetektiven).

Vigtigst af alt, så drager hovedpersonen i bogen med tog til Mongoliet, så hele konceptet med Murmansk og helleristningerne er altså opfundet til filmen.

Kuosmanens centrale idé

Det er sjovt, for helleristningerne er virkelig en Kuosmanen'sk ting. Hans *Den bedste dag i Olli Mäkis liv* fik sin titel af, at den skildrede den virkelige bokser Olli Mäkis store titelkamp, hvor en tidligere bokser på et tidspunkt siger, at en lignende kamp var den bedste dag i hans liv.

Men den store kamp bliver ikke noget særligt for Olli Mäki, det bliver en virkelig undervældende oplevelse for ham, og i stedet indser han, at han hellere vil bruge sit liv sammen med den kvinde, han elsker.

På samme måde er det ret hurtigt åbenlyst for alle, at Laura nok hyper helleristningerne op på et niveau, hvor de ikke rigtig hører hjemme. Det er måske Kuosmanens centrale filosofi: At vi sætter næsen op efter store livsomvæltende situationer, men at vores liv i stedet formes af alle de små ting omkring os.

[Vi mærkede omverden, men så kun Olli Mäki, hvorfor det virkede som om, opmærksomheden, omsat til lys og lyd, nærmest var svøbt rundt om hans krop](#)

Jeg tror dog også, der er en mere teknisk grund til, at Kuosmanen har valgt rejsen skulle gå til Murmansk: Lyset! Flere steder i filmen filmes der landskab fra tog, og det giver bare en anden effekt, når vi starter i Moskvas storbylys og ender helt oppe i polar-mørket.

Kuosmanen bruger også lysforskellene i scener inde fra toget, hvor den sære belysning efterhånden begynder at oplyse ansigter i mærkelige farver, så hovederne til sidst er badet i lige dele skygge og grønt og rødt lys.

Det ser meget specielt ud. Og minder igen om noget fra *Den bedste dag i Olli Mäkis liv*. Som nævnt var boksekampen et antiklimaks for Olli, men den var dæleme fremragende lavet rent filmisk. Her zoomede kameraet helt ind på den finske bokser, men vi fornemmede, hvor meget fokus der var på ham fra stadion omkring ham, fordi han var så oplyst af projektørlys, og fordi vi kunne høre publikum. Så vi

mærkede omverden, men så kun Olli Mäki, hvorfor det virkede som om, opmærksomheden, omsat til lys og lyd, nærmest var svøbt rundt om hans krop.

Puppe-billedet

Der er lidt den samme effekt i *Kupé nummer 6*. Særligt har Kuosmanen denne gang virkelig gjort noget ud af lydarbejdet, hvor togets rumlen hele tiden høres rundt om de to ensomme mennesker.

Særligt i to centrale scener gøres det samme: Der zoomes helt tæt ind på deres ansigter, og toglyden, sammen med de helt særlige lyseffekter, svøber sig nærmest rundt om dem. Lys og lyd – og skuespillernes mimik – spiller sammen og skaber en fantastisk kraftfuld fornemmelse af transformation.

Jeg har lyst til at kalde det for et helt særligt Kuosmanen'sk 'puppe-billede', selvom det undervurderer, hvor stor en rolle lyden spiller.

Det er virkelig et helt særlig billede, Kuosmanen skaber i begge sine film, som ikke bare er kunstnerisk anderledes, men som har en kæmpe emotionel effekt og formidler, hvad der efterhånden virker som Kuosmanens helt særlige pointer om liv og menneskelig udvikling.

[Måske Kuosmanen burde overveje at skrive sin næste film helt fra bunden af, og så fylde den 100% op med vidunderligt lys og lyd](#)

Det er virkelig godt gået på bare to film. Så jeg forstår godt, at Kuosmanen har gjort kometkarriere, og jeg forstår godt, *Kupé nummer 6* vandt den fornemme Jury Grand Prix i Cannes.

Jeg er dog stadig ikke helt væltet bagover af helheden, som jeg var af f.eks. *Titane*, der ligeledes var Julia Ducournaus anden film. Den film imponerede fra start til slut, hvorimod Kuosmanen, når ikke han laver sine helt fabelagtige særlige puppe-billeder, stadigvæk laver en masse scener, der kunne være lavet af mange andre.

Skuespillerne Seidi Haarla som Laura og Yuri Borisov spiller ganske fremragende, og der er ingen scener, der er decideret dårligt lavet. Men Juho Kuosmanen bruger stadigvæk meget plads i sine film på set-up, på at lave scener fra forlæggene, som han måske ikke føler så meget for, indtil han kommer hen til de øjeblikke, han så til gengæld får forløst fuldstændig transcendent.

Måske han burde overveje at skrive sin næste film helt fra bunden af og så fylde den 100% op med vidunderligt lys og lyd.

Cannes Film Festival Finland Juho Kuosmanen

Frederik Bojer Bové

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på kronoper.dk, er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på